

Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών

Ομιλία του Προέδρου του ΣΕΒ
κ. Λευτέρη Αντωνακόπουλου
στην Ετήσια Συνέλευση

Απογευματινή Συνεδρίαση

Αθήνα, 30 Μαΐου 2001

Ξενοδοχείο Χίλτον

Κυρίες και Κύριοι,

Στις ομιλίες τους που προηγήθηκαν, ο Πρωθυπουργός και ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας έδωσαν το στίγμα της ελληνικής οικονομίας και αναφέρθηκαν στις θετικές επιδόσεις και τις αισιόδοξες προοπτικές που δημιουργούνται με την ένταξη της Χώρας στη ζώνη του ευρώ.

Συμφωνούμε με τις εκτιμήσεις αυτές. Η ελληνική οικονομία βρίσκεται πράγματι σε καλή κατάσταση και οι προοπτικές είναι ευοίωνες. Εδώ θα ήθελα να προσθέσω ότι ένα μεγάλο μέρος αυτών των θετικών επιδόσεων οφείλεται στην έντονη δραστηριοποίηση του ιδιωτικού τομέα. Αρκεί να αναφέρω δύο μόνο στοιχεία: τον περασμένο χρόνο οι ιδιωτικές επιχειρηματικές επενδύσεις, σε σταθερές τιμές, αυξήθηκαν κατά 11%, ενώ το 1999 είχαν αυξηθεί κατά 5,4%. Και η βιομηχανική παραγωγή αυξήθηκε κατά 6% σε σύγκριση με λιγότερο από 1% το 1999.

Τα στοιχεία αυτά υποστηρίζουν μια βασική διαπίστωση: **ο ιδιωτικός τομέας έσπευσε να εκμεταλλευθεί την ευνοϊκή συγκυρία και, ανταποκρινόμενος στη βελτίωση των μακροοικονομικών, προχώρησε αποφασιστικά σε επενδύσεις και διεύρυνση της παραγωγής του.**

Η βελτίωση των μακροοικονομικών συνθηκών οφείλεται ασφαλώς στην οικονομική πολιτική που ασκήθηκε τα τελευταία χρόνια, η οποία οδήγησε στην ικανοποίηση των κριτηρίων της σύγκλισης. Το ερώτημα όμως είναι: μετά την ονομαστική σύγκλιση, **σπεύσαμε να εκμεταλλευθούμε επαρκώς τις ευνοϊκές συνθήκες που δημιουργήθηκαν για να προχωρήσουμε σε ριζικές αλλαγές των δομών της ελληνικής οικονομίας που θα οδηγήσουν και στην πραγματική σύγκλιση;** Η απάντηση είναι πως δυστυχώς αυτό δεν συνέβη. Αντίθετα, μετά την απόφαση του Συμβουλίου Κορυφής τον Ιούνιο του 2000, δεν αναπροσανατολισθήκαμε προς νέους στόχους και συνεχίσαμε στις κατευθύνσεις που είχε ακολουθήσει η οικονομική πολιτική τα τελευταία χρόνια, με σημαντικές όμως καθυστερήσεις και, μερικές φορές, με οπισθοδρομήσεις, όπως π.χ. στο ζήτημα της αναμόρφωσης της αγοράς εργασίας.

Όμως η ένταξη στην ευρωζώνη απαιτεί μια πολιτική, που θα κινητοποιεί τις παραγωγικές δυνάμεις, θα ενθαρρύνει την επιχειρηματικότητα και θα βελτιώνει την ανταγωνιστικότητα. Χρειάζεται μια μακροχρονιότερη θεώρηση, έναν ευρύ ορίζοντα που θα εκτείνεται δεκαετίες μπροστά για να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις του μέλλοντος που τώρα αρχίζει.

Και για να γίνω σαφέστερος θα αναφερθώ κατ' αρχάς στο ζήτημα της **πραγματικής σύγκλισης**, της προσέγγισης δηλαδή του κατά κεφαλήν εισοδήματος στη χώρα μας με τον μέσο όρο της Ε.Ε. Σήμερα, το ελληνικό εισόδημα είναι το 67% περίπου της Ε.Ε. Για να φτάσουμε το 100% απαιτούνται ρυθμοί ανάπτυξης πολύ ταχύτεροι από εκείνους της Ε.Ε. Κι αν αυτό φαίνεται ότι μπορούμε να το πετύχουμε τα 3-4 προσεχή χρόνια, με τη συνδρομή των πόρων της Ε.Ε. και την πραγματοποίηση των Ολυμπιακών Αγώνων, το ερώτημα είναι: Τι θα συμβεί μετά; Πώς θα συντηρηθούν οι υψηλοί ρυθμοί ανόδου που απαιτούνται; Από πού θα χρηματοδοτηθούν οι νέες επενδύσεις;

Ένα δεύτερο, εξίσου κρίσιμο, ζήτημα είναι εκείνο της **ανεργίας**. Σήμερα συμφωνούμε όλοι ότι ουσιαστική και βιώσιμη αντιμετώπιση της ανεργίας δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς ταχεία ανάπτυξη και ένα εκπαιδευτικό σύστημα που θα ανταποκρίνεται στις νέες ανάγκες. Και τα δυο όμως απαιτούν μακροχρόνιους, αλλά κυρίως θαρραλέους, σχεδιασμούς για να αποδώσουν και όχι βραχυχρόνιες παρεμβάσεις.

Το τρίτο παράδειγμα αφορά το **δημόσιο χρέος**. Σήμερα είναι περίπου το 100% του ΑΕΠ. Σε δέκα χρόνια πρέπει να έχει φτάσει το 60% του ΑΕΠ. Η μείωση είναι αναγκαία όχι μόνο διότι αυτό επιτάσσουν τα Σύμφωνα Σταθερότητας και Ανάπτυξης, αλλά και για να απελευθερωθούν πόροι, που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν αλλού, π.χ. στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής. Για να μειώσουμε όμως το χρέος πρέπει τα 10 επόμενα χρόνια να πραγματοποιούμε πλεονάσματα στους Προϋπολογισμούς της τάξεως του 7% του ΑΕΠ το χρόνο.

Με αυτά που ανέφερα ενδεικτικά για την πραγματική σύγκλιση, την απασχόληση και το χρέος, θέλησα να υπογραμμίσω ότι τα προβλήματα του μέλλοντος απαιτούν μακροχρόνια αντιμετώπιση που θα έπρεπε να έχει αρχίσει εδώ και πολλά χρόνια. Δεν το κάναμε. Ας αρχίσουμε **τώρα**.

Αυτό είναι το νόημα των συνεχών παρεμβάσεων, της εμμονής λένε κάποιои, του ΣΕΒ για ταχύτερη πορεία. Υποστηρίζουμε ότι δεν πρέπει να χάσουμε τη μεγάλη, ιστορική θα έλεγα ευκαιρία, που μας παρέχει η ένταξη στην ΟΝΕ, για να αλλάξουμε την ελληνική οικονομία. Πρέπει να κινηθούμε αποφασιστικά και ταχύτερα. Οι αλλαγές που πρέπει τώρα να προωθήσουμε, χωρίς πια καμία καθυστέρηση, είναι γνωστές και λίγοι αμφισβητούν την αναγκαιότητά τους. Τις συνοψίζω:

- **Αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος** με ελάφρυνση των βαρών επιχειρήσεων και εργαζομένων, παράλληλα με τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης. Αυτό θα επιτρέψει την ενίσχυση της αποταμίευσης και θα ενισχύσει τις επενδύσεις.
- **Αναδιοργάνωση του Κράτους και της Δημόσιας Διοίκησης** για να αρθούν τα εμπόδια που σήμερα υπάρχουν, δυσχεραίνουν την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, επιβαρύνουν την ανταγωνιστικότητα και αποτρέπουν τις ξένες, κυρίως επενδύσεις.
- **Εκσυγχρονισμός του εκπαιδευτικού συστήματος** με αύξηση των δαπανών για την εκπαίδευση, εισαγωγή στοιχείων ανταγωνισμού και δημιουργία προϋποθέσεων, ώστε το εκπαιδευτικό σύστημα να μπορεί να αλλάζει, προσαρμοζόμενο στις μεταβαλλόμενες συνθήκες για να ανταποκριθεί στις ανάγκες του αύριο.
- **Απόσυρση του Κράτους από όλες τις επιχειρηματικές δραστηριότητες**, απελευθέρωση όλων των αγορών και εύρυθμη λειτουργία του ανταγωνισμού.
- Δημιουργία ενός **αποτελεσματικού κοινωνικού κράτους** που θα εξασφαλίζει υψηλής ποιότητας υπηρεσίες στους πολίτες.

Ενώ όμως υπάρχει ευρύτατη σύγκλιση απόψεων για τις διαρθρωτικές αλλαγές που πρέπει να πραγματοποιηθούν, οι αλλαγές αυτές δεν προχωρούν, ή τουλάχιστον δεν προχωρούν με τους ρυθμούς που θα έπρεπε. Έτσι, δεν εκμεταλλευόμαστε την ευκαιρία που μας δίνει το κοινό όραμα ολόκληρου του ελληνικού λαού για μια σύγχρονη, ευημερούσα, ευρωπαϊκή Ελλάδα, δεν αξιοποιούμε το δυναμισμό που θα μπορούσε να μας δώσει αυτό το κοινό όραμα, δεν το μετατρέπουμε σε πράξη.

Δύο είναι πιστεύω οι λόγοι αυτής της αντίφασης. Ο πρώτος, είναι η αδυναμία μας να καταδείξουμε τα οφέλη που θα προκύψουν από τις αλλαγές και συνεπώς να πείσουμε την συντριπτική πλειοψηφία του ελληνικού λαού για την αναγκαιότητά τους. Και θα ήταν

πειστική η οικονομική πολιτική αν, παράλληλα με την ανάδειξη των ωφελειών, έδινε σαφείς απαντήσεις και για το βραχυχρόνιο κόστος που πρέπει να αναλάβουμε ως κοινωνία. Αυτό όμως δεν έγινε επειδή φοβάμαι ότι εξακολουθεί να υπάρχει η -λάθος κατά την εκτίμησή μου- άποψη του πολιτικού κόστους. Από την άλλη πλευρά θα πρέπει βέβαια να επισημάνουμε ότι υπάρχουν στην ελληνική κοινωνία εγγενείς αδυναμίες, οι οποίες δυσχεραίνουν την αποδοχή των αλλαγών: Για να προχωρήσουμε σε μια κοινή προσπάθεια δεν αρκεί να συμφωνούμε στον τελικό σκοπό. Πρέπει να αναλαμβάνουμε τις δεσμεύσεις και το κόστος που επιβάλλει η επιλογή του συγκεκριμένου αυτού σκοπού. Και αυτό πολλές φορές αρνούμαστε να το πράξουμε.

Ο δεύτερος λόγος αφορά τις μεθοδεύσεις που επελέγησαν για να προωθηθούν οι όποιες αλλαγές αποφασίσθηκαν. Δεν εξασφαλίσθηκε η συνεργασία ακόμη και εκείνων των δυνάμεων που θέλουν τις αλλαγές, ούτε και δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις γόνιμου διαλόγου. Και όταν προβλήθηκαν αντιστάσεις προτιμήθηκε ο δρόμος των αναβολών και πρόσκαιρων συμβιβασμών, οι οποίοι ούτε το πρόβλημα επέλυσαν, ούτε τις αντιστάσεις περιόρισαν.

Όλα τα προηγούμενα αναδεικνύονται ανάγλυφα στους χειρισμούς για το ασφαλιστικό, όπου η σωστή πρωτοβουλία του διαλόγου υπονομεύθηκε από την ελλιπή ενημέρωση και την αμοιβαία καχυποψία των εμπλεκόμενων. Ευτυχώς τώρα φαίνεται ότι έχουμε μπει σε μια φάση προσέγγισης. Ας μη χάσουμε αυτή την ευκαιρία και ας μεθοδεύσουμε σωστά αυτή τη φορά τη διαδικασία.

Ο Πρωθυπουργός κ. Κωνσταντίνος Σημίτης μιλώντας πέρυσι απ' αυτό το βήμα κατέληξε σε μια προτροπή: "Όλοι μαζί" είπε "Κυβέρνηση, εργαζόμενοι και επιχειρήσεις ας ετοιμαστούμε για ένα μεγάλο άλμα". Συμφωνούμε απόλυτα ότι εκείνο που χρειαζόμαστε είναι πράγματι ένα μεγάλο άλμα. Και ότι ο μόνος τρόπος για να το πετύχουμε είναι η συνένωση όλων των δυνάμεων που θέλουν να προωθήσουν την ανάπτυξη. Τι κάναμε όμως για να ετοιμαστούμε για το μεγάλο αυτό άλμα στη διάρκεια του χρόνου που πέρασε; Και το κυριότερο τι έπρεπε να κάνουμε και δεν το πράξαμε, που στην παρούσα συγκυρία είναι ίσως και το χειρότερο;

Οι επιχειρήσεις συνέχισαν τη μεγάλη προσπάθεια για εκσυγχρονισμό των δομών τους για να αντιμετωπίσουν ενεργητικά την πρόκληση της παγκοσμιοποίησης. Επενδύουν,

εκσυγχρονίζονται, αναλαμβάνουν κινδύνους, διευρύνουν την παραγωγή τους, επεκτείνονται σε νέες αγορές. Παράλληλα, αναγνωρίζοντας την ευθύνη τους απέναντι στην κοινωνία ενίσχυσαν τον κοινωνικό τους ρόλο. Έτσι, επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα, σε συνεργασία με τον ΣΕΒ και άλλους φορείς, ίδρυσαν το *Δίκτυο Επιχειρήσεων για την Κοινωνική Συνοχή* με στόχο την προώθηση της έννοιας της κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων.

Από την πλευρά της η Κυβέρνηση προχώρησε σε σημαντικές θετικές ρυθμίσεις, τις οποίες σε καμία περίπτωση δεν μηδενίζουμε. Αναφέρομαι συγκεκριμένα στην έναρξη της απελευθέρωσης των αγορών τηλεπικοινωνιών και ενέργειας, την έγκαιρη κατάρτιση του Γ' ΚΠΣ και την έγκρισή του, τις προσπάθειες για απλοποίηση του πλαισίου λειτουργίας των επιχειρήσεων. Υπήρξαν ωστόσο και παρεμβάσεις, οι οποίες από την πλευρά μας κρίνονται αρνητικές. Εκείνο όμως που έχει σημασία δεν είναι το ισοζύγιο θετικών-αρνητικών αποφάσεων, αλλά οι παραλείψεις, οι τομές που έπρεπε να γίνουν και δεν έγιναν στις κρίσιμες περιοχές του Κράτους, της Δημόσιας Διοίκησης, των ιδιωτικοποιήσεων για να αναφέρω ορισμένες μόνο. Και όπως ανέφερα στην αρχή της ομιλίας μου έλειψαν οι σαφείς και τολμηρές πρωτοβουλίες, οι οποίες θα έδειχναν την αποφασιστικότητα της Κυβέρνησης να προχωρήσει με πολύ ταχύτερους ρυθμούς σε ριζικές αλλαγές. Και έλειψε κυρίως η αξιοποίηση των δυνάμεων εκείνων που θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην πραγματοποίηση αυτών των αλλαγών.

Αποτέλεσμα αυτών των παραλείψεων είναι η χειροτέρευση του κλίματος τους τελευταίους μήνες, η οποία έρχεται σε αντίφαση με την πορεία της οικονομίας, που παραμένει υγιής. Αν όμως το κλίμα δεν αντιστραφεί έγκαιρα, υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να αρχίσει να επηρεάζει αρνητικά και την πραγματική οικονομία, με σοβαρές επιπτώσεις στις μακροχρόνιες αναπτυξιακές προοπτικές.

Το ενδεχόμενο αυτό πρέπει να το αποτρέψουμε. Κι αυτό μπορεί να γίνει αν αρχίσει να εφαρμόζεται μια οικονομική πολιτική που θα πείθει ότι η ελληνική οικονομία εισέρχεται στο δρόμο της πραγματικής σύγκλισης. **Για να πετύχει όμως μια τέτοια πολιτική πρέπει να πείσει την κοινωνία για την αναγκαιότητα της, όπως πιστεύω ότι έπεισε η πολιτική της ονομαστικής σύγκλισης. Γι' αυτό και πέτυχε.** Τώρα πρέπει να μετατρέψουμε το όραμα της πραγματικής σύγκλισης σε ποσοτικούς στόχους και συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα. Και πάνω απ' όλα πρέπει να

κινητοποιήσουμε όλες τις δυνάμεις της κοινωνίας, γιατί το έργο είναι μακρύ και δύσκολο και το τίμημα της αποτυχίας βαρύ: περιθωριοποίηση της Ελλάδας στην ΟΝΕ, χαμηλά εισοδήματα, αναπαραγόμενες ανισότητες, υποβάθμιση της διεθνούς θέσης της χώρας.

Άλλες χώρες της Ε.Ε., που βρέθηκαν σε ανάλογη με τη δική μας θέση, κατάφεραν μέσα σε λίγα χρόνια να ξεπεράσουν προβλήματα και αδυναμίες και να βελτιώσουν σύντομα τη θέση τους μέσα στο ευρωπαϊκό περιβάλλον. Δεν χρειάζεται βέβαια να αντιγράψουμε αυτές τις χώρες. Ο εκσυγχρονισμός της ελληνικής οικονομίας θα προχωρήσει μέσα στα πλαίσια της κοινωνίας μας, με τις δικές της ιδιαιτερότητες και ιστορικές καταβολές. Μπορούμε όμως να διδαχθούμε από την εμπειρία τους ένα βασικό δεδομένο: **όταν η κοινωνία κάνει μια βασική επιλογή, όλες οι δυνάμεις αναλαμβάνουν την ευθύνη που τους αναλογεί και κινητοποιούνται για να προωθήσουν τον κοινό στόχο.**

Γι' αυτό θεωρούμε ότι είναι αναγκαία η συστράτευση όλων των δυνάμεων που στηρίζουν την ανάπτυξη. Όλοι πρέπει να αναλάβουμε τις ευθύνες που συνεπάγεται η ευρωπαϊκή επιλογή μας. Κι αυτό δεν είναι εφικτό παρά μόνο μέσω μιας διαδικασίας συμμετοχής στην προσπάθεια που θα δεσμεύει τον πολιτικό κόσμο, τους κοινωνικούς φορείς και την κοινωνία σε συγκεκριμένους επιμέρους στόχους και αυστηρά χρονοδιαγράμματα.

Ευτυχώς φαίνεται ότι αρχίζει η διαδικασία διαλόγου για το Ασφαλιστικό. Είναι ευκαιρία να δοκιμάσουμε στην πράξη αν μπορούμε να ξαναδώσουμε ουσιαστικό περιεχόμενο στην έννοια του διαλόγου, που έχει πλέον φθαρεί από την κατά κόρον επανάληψη. Στον διάλογο αυτό όλοι πρέπει να επωμισθούμε τις ευθύνες μας, όχι μόνο το Κράτος. Και πρέπει να πετύχουμε, για να δώσουμε βιώσιμη λύση στο μεγάλο πρόβλημα του Ασφαλιστικού, αλλά και για να χρησιμοποιήσουμε το πρότυπο του γόνιμου διαλόγου για να συνεχίσουμε με όλα τα μεγάλα ζητήματα, όπως η απασχόληση, η ανάπτυξη, η ανταγωνιστικότητα. Προϋπόθεση για όλα αυτά είναι η κοινή βούληση, το κοινό όραμα που μας δείχνει το δρόμο της συνεργασίας, όχι για να αντιμετωπίσουμε κάποια εθνική απειλή, αλλά για να εκμεταλλευθούμε την ιστορική ευκαιρία προόδου και ανάπτυξης της Χώρας.-